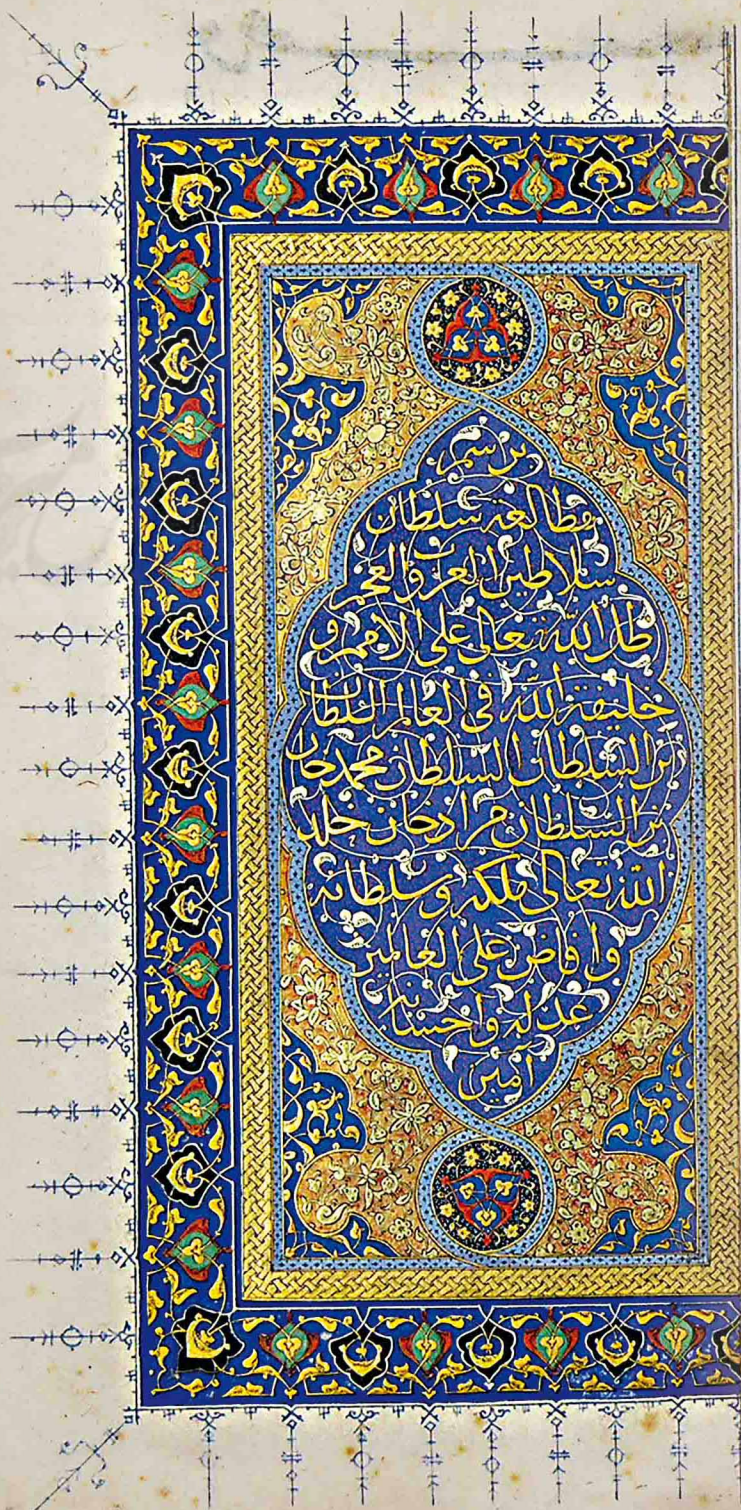

گزارش میراث

فصلنامه اطلاع‌رسانی در حوزه نقد و تصحیح متون، نسخه‌شناسی و ایران‌شناسی

دوره سوم، سال هفتم، شماره چهارم، زمستان ۱۴۰۱ [انتشار: زمستان ۱۴۰۳]

- جلال متینی و خدمات او به میراث مکتوب فارسی ● تخبیر الکلام، اثری نویافته از سیف‌الدین اسفرنگی در سبب نزول بعضی از آیات قرآن / بهروز ایمانی
- یادمانی از دوره سلجوقی در حلب / احمد غایبار ● برخی واژه‌ها و اصطلاحات مغولی در الواسیل الی الریاسیل / علی صفری آق‌قله ● به نیروی بازوی کیخسروی: درباره نام گرجی الهوردی خان / محمدصادق میرزا ابوالقاسمی ● برای محافظت و از روی مهرورزی: اعمال عاطفی در نقاشی‌های نسخه‌های خطی ترکی - ایرانی دوران مدرن متقدم / کریم‌ستین گروبر، ترجمه: نسترن بجایی ● سه یادداشت ریشه‌شناسی: بشکول، بزکول، بشول، بشول، بزکول، بشکولین؛ دیزه؛ بلج / حسن رضایی باغ‌بیدی، ترجمه: میلاد بیگلر ● شواهدی بر درستی ترجمه بنداری از «ماده سهر» به «ناقه بنت ثلاثین» / حسین شهرابی ● درباره مفردات و رباعیات حسینعلی میرزا فرمان‌فرما / علیرضا خزایی ● درآمدی بر محصلات فهرست‌نویسی نسخ خطی فارسی در لهستان؛ گدرا به نسخ خطی بهار دانش در ورشو و طوطی‌نامه در ورسلاو / ستانیسواف آدام یاشکونسکی ● اشعار نویافته خالص استرآبادی / سید هادی میرزایی ● درنگی بر تصحیح احسن القصص؛ سنجش متن تصحیح‌شده احسن القصص با نسخه اساس (محفوظ در کتابخانه چلبی عبدالله ترکیه) / سید رضا موسوی هفتاد ● نقد و بررسی تفاوت ضبط‌های زرین‌قنانه با دست‌نویسی نویافته / صادق ارشی ● ریشه‌شناس چه می‌کند؟ (۱۵) / سید احمدرضا قائم‌مقامی ● زندگی و آثار فریدون بیگ / نصرالله صالحی

فهرست

سرشناس

جلال متینی و خدمات او به میراث مکتوب فارسی..... ۳-۴

بسمت

- تخیر الکلام، اثری نویافته از سیف‌الدین اسفرنگی در سبب نزول بعضی از سوره و آیات قرآن /
بهروز ایمانی ۵-۹
- یادمانی از دوره سلجوقی در حلب / احمد خامه‌پار ۱۰-۱۲
- برخی واژه‌ها و اصطلاحات مغولی در الواسیل الی الرسایل / علی صفری آوقلعه ۱۳-۱۹
- به نیروی بازوی کیخسروی: درباره نام گرجی اللوردی خان / محمّدصادق میرزا ابوالقاسمی ۲۰-۲۲
- برای محافظت و از روی مهرورزی: اعمال عاطفی در نقاشی‌های نسخه‌های خطی ترکی - ایرانی دوران
مدرن / مقدم / کریستین گرویر: ترجمه: نثرن نجاتی ۲۳-۵۰
- سه یادداشت ریشه‌شناختی: بشکول، پزکول، بشول، پزگول، بشکولیدن؛ دیزه؛ بلوچ / حسن رضایی باغبیدی:
ترجمه: میلاد بیگلر ۵۱-۵۴
- شواهدی بر درستی ترجمه بنداری از «ماده سهر» به «ناقه بنت ثلاثین» / حسین شهرابی ۵۵-۶۳
- درباره مفردات و رباعیات حسینعلی میرزا فرمان‌فرما / علیرضا خزایی ۶۴-۶۹
- درآمدی بر معضلات فهرست‌نویسی نسخ خطی فارسی در لهستان: نگاهی گذرا به نسخ خطی بهار دانش
در ورشو و طوطی‌نامه در ورسلاو / ستانیسواف آدام باشکوفسکی ۷۰-۸۰
- اشعار نویافته خالص استرآبادی / سیده‌های میرآقایی ۸۱-۸۷

نقد و بررسی

- درنگی بر تصحیح احسن القصص؛ سنجش متن تصحیح‌شده احسن القصص با نسخه اساس (محفوظ در
کتابخانه چلبی عبدالله ترکیه) / سیدرضا موسوی هفتاد ۸۸-۹۹
- نقد و بررسی تفاوت ضبط‌های زرین‌قبانامه با دست‌نویسی نویافته / صادق ارشی ۱۰۰-۱۱۳

پژوهش‌های باستان‌شناختی

- ریشه‌شناسی چه می‌کند؟ (۱۵) / سید احمدرضا قائم‌مقامی ۱۱۴-۱۱۷

ایران در متون و منابع عثمانی (۲۸)

- زندگی و آثار فریدون بیک / نصرالله صالحی ۱۱۸-۱۲۲

صاحب امتیاز:

مؤسسه پژوهشی میراث مکتوب

مدیر مسئول و سردبیر: اکبر ایرانی

معاون سردبیر و سرویستار: مسعود راستی‌پور

مدیر داخلی: یونس تسلیمی پاک

طراح جلد: محمود خانی

چاپ دیجیتال: میراث

نشانی مجله:

تهران، خیابان انقلاب اسلامی، بین خیابان دانشگاه و
ابوریحان، ساختمان فروردین (شماره ۱۱۸۲)، طبقه دوم.

شناسه پستی: ۱۳۱۵۶۹۳۵۱۹

تلفن: ۶۶۴۹۰۶۱۲

دورنگار: ۶۶۴۰۶۲۵۸

www.mirasmaktoob.com

gozaresh@mirasmaktoob.ir

بها: ۶۰۰،۰۰۰ ریال

روی جلد: دست‌نویسی مورخ ۸۷۰ق از تحریر
المجسطی، اثر نصیرالدین محمد بن محمد بن حسن
الطوسی (۵۹۷-۶۷۲ق)، که به رسم خزانه سلطان محمد
فاتح (۸۴۸-۸۸۶ق) انتساخته شده و اکنون به شماره
۱۳۶۰ در مجموعه فیض‌الله افندی در کتابخانه ملت
(استانبول) نگهداری می‌شود.

راهنمای نویسندگان و خوانندگان

- آرای مندرج در نوشته‌ها لزوماً منطبق با نظر گزارش میراث نیست.
- گزارش میراث در پذیرش و ویرایش مقالات مختار است.
- نقل مطالب این نشریه با ذکر مأخذ مجاز است.
- مقالاتی که پذیرفته نشده‌اند، بازگردانده نمی‌شوند.
- نسخه ویراسته و نهایی مقالات، حتی المقدور با تأیید نویسندگان به چاپ خواهد رسید.

از نویسندگان می‌خواهیم به نکات زیر توجه فرمایند:

- مقالات ارسالی نباید پیش‌تر در نشریه‌ای منتشر، یا همزمان به نشریات دیگر تحویل شده باشد؛ در غیر این صورت، مجله از چاپ دیگر مقالات نویسنده معذور است.
- نوشته‌های خود را به صورت تایپ‌شده با نرم‌افزار Word و به نشانی gozaresh@mirasmaktoob.ir بفرستید.
- تصاویر، جدول‌ها و نمودارها جداگانه و با فرمت JPEG یا TIFF ارسال شوند.
- به همراه مقالات مترجم، رونوشت متن اصلی و اطلاعات کامل کتاب‌شناختی مقاله ترجمه‌شده فرستاده شود.
- در مقالات نقد و بررسی، لازم است تصویر روی جلد کتاب، نیز مشخصات کتاب‌شناختی آن درج شود؛ شامل موارد زیر:
 - نام مؤلف. عنوان کتاب. نام مصحح/ مترجم. محل چاپ: ناشر، سال چاپ.
 - ارجاعات به صورت زیر تنظیم شود:
 - نام خانوادگی، تاریخ انتشار: [جلد/ شماره صفحه (مثلاً: افشار، ۱۳۸۹: ۲۱۲)].
 - تبصره: اگر ارجاع بعدی به اثری دیگر از همان نویسنده باشد، به جای نام خانوادگی: همو؛ اگر ارجاع بعدی به همان کتاب باشد، به جای نام خانوادگی و تاریخ نشر: همان؛ اگر ارجاع بعدی عین ارجاع قبلی باشد: همانجا.
 - کتابنامه در پایان مقاله به ترتیب الفبایی، بر اساس نام خانوادگی یا نام شهر مؤلفان، بدین شیوه تنظیم شود:
 - کتاب: نام خانوادگی/ نام شهر، نام (تاریخ انتشار). عنوان کتاب. [نام مترجم، مصحح و...]. [شماره ویراست]. محل نشر: ناشر. (مثلاً: آذرنوش، آذرتاش (۱۳۸۷). چالش میان فارسی و عربی. ویراست دوم. تهران: نشر نی.)
 - مقاله در مجله: نام خانوادگی، نام (تاریخ انتشار). «عنوان مقاله». [نام مترجم]. نام نشریه، دوره یا سال، شماره: شماره صفحات. (مثلاً: صادقی، علی اشرف (۱۳۶۸). «یک قاعده آوایی». مجله زبانشناسی، سال ششم، ش ۲: ۶۲-۷۴.)
 - مقاله در دانشنامه، مجموعه مقالات و...: نام خانوادگی، نام (تاریخ انتشار). «عنوان مقاله». [نام مترجم]. در: نام دانشنامه/ مجموعه مقالات. زیر نظر/ به کوشش. محل نشر: ناشر. شماره صفحات. (مثلاً: خالقی مطلق، جلال (۱۳۸۱). «اهمیت و خطر مأخذ جنبی در تصحیح شاهنامه». در: سخن‌های دیرینه. به کوشش علی دهباشی. تهران: افکار. ص ۲۸۵-۳۱۲.)
 - دستنویس: نام شهر، نام. عنوان کتاب. شماره دستنویس و کتابخانه. تاریخ کتابت. نام کاتب. (مثلاً: نیشابوری، معین‌الدین محمد بن محمود. بصائر یمنی. دستنویس ش ۳۵۸۴ کتابخانه ملی تبریز. مورخ پنجشنبه ۴ جمادی الاول ۶۸۰ق. به خط ابی‌الخیر محمد بن ابی‌بکر خراسانی تفتازانی.)

یادمانی از دوره سلجوقی در حلب

احمد خامه‌یار

دکتری تاریخ و تمدن ملل اسلامی، دانشگاه تهران
ahmad.khamehyar@gmail.com

قتل تتش در جنگ با برادرزاده‌اش برکیارق در نزدیکی شهر ری، فرزندش فخرالملوک رضوان حکومت حلب را در دست گرفت.

رضوان بن تتش تا زمان مرگ خود در سال ۵۰۷ ق حکومت حلب را در اختیار داشت و سپس فرزندش، تاج‌الدوله آلبارسلان، جانشین او شد. اما پس از یک سال، خادم پدرش لؤلؤ الیایا، او را به قتل رساند و برادر شش‌ساله‌اش سلطان‌شاه بن رضوان را به جایش نشانید. اما خود لؤلؤ الیایا نیز در سال ۵۱۰ ق به قتل رسید و به‌علت سن پایین سلطان‌شاه، شهر حلب، برای مدت حدود یک دهه، به دست چند تن از امرای بنی‌ارتق - حاکمان ماردین - اداره شد.

در پی وضعیّت آشفتۀ سیاسی ایجادشده در اواخر حکومت بنی‌ارتق، که با تهدیدهای پی‌درپی صلیبیان هم‌زمان شده بود، اتابک عمادالدین زنگی که در آغاز از سوی سلطان محمود سلجوقی حکومت موصل را به دست گرفته بود، در سال ۵۲۱ ق لشکری به حلب فرستاد و آن را تصرف کرد و بدین ترتیب حلب زیر سلطۀ آل‌زنگی درآمد. پژوهشگران تاریخ دوره کوتاه حکومت بنی‌ارتق بر حلب را معمولاً امتداد حکومت سلجوقیان بر این شهر به شمار می‌آورند.

امروز از دوره حاکمیت کوتاه‌مدت سلاجقه بر حلب اثر چندانی به‌جا نمانده است. از معدود آثار به‌جامانده از این دوره، مسجد و زیارتگاهی در حاشیۀ جنوبی بافت تاریخی شهر است که به‌نام «مقام صالحین» شناخته می‌شود. وجه تسمیۀ این مسجد یا مقام، وجود چند جایگاه مقدّس کهن در آن است. درون محراب شبستان، سنگی وجود دارد که در باور مردم حلب، محلّ نشستن حضرت ابراهیم^ع است. در رواق جنوبی مسجد نیز سنگی در کف رواق وجود دارد که فرورفتگی درون آن را قدم‌گاه حضرت ابراهیم^ع دانسته‌اند. در ضلع شرقی مسجد نیز غار کوچکی پایین‌تر از کف مسجد وجود دارد که به مقام اربعین (= چهل تن) شهرت دارد.^۱ همچنین در

۱. برای توصیف تفصیلی مسجد نک. کامل الغزی، نهر الذهب فی تاریخ حلب، ج ۲، ص ۳۶۸.

شهر باستانی حلب در شمال سوریه امروزی، از کهن‌ترین شهرهای سرزمین شام به شمار می‌آید و در طول دوران اسلامی، از جایگاه تمدنی و فرهنگی ویژه‌ای برخوردار بوده است. با توجه به اهمیّت سیاسی این شهر، حکومت‌هایی همچون بنی‌حمدان و بنی‌مرداس، آن را پایتخت سیاسی خود قرار دادند و سایر دولت‌های بعدی نیز، شامل آل‌زنگی، ایوبیان و مملوکان، با ساخت مدارس دینی متعدّد و خانقاه‌ها و دیگر نهادهای آموزشی، عامل رونق علمی این شهر شدند.

شهر حلب به مدت چند دهه، در اواخر سده پنجم و اوایل سده ششم، به دایرۀ قلمرو سلجوقیان بزرگ درآمد. حکومت سلاجقه در این شهر از سال ۴۷۸ ق آغاز شد؛ زمانی که تاج‌الدوله تتش بن آلبارسلان سلجوقی، پس از محاصره شهر، موفق به تصرف آن شد و با قتل امیر شرف‌الدوله مُسلم بن قُریش عُقیلی، به حکومت شش‌ساله وی بر حلب پایان داد. اما طولی نکشید که تتش با شنیدن خبر لشکرکشی برادر خود، ملک‌شاه سلجوقی، به سمت حلب، این شهر را ترک کرد و به دمشق گریخت.

ملک‌شاه، پس از تصرف حلب در سال ۴۷۹ ق، حاجب خود قسیم‌الدوله آق‌سنقر را به حکومت این شهر گماشت و او به مدت هفت سال، از شوال ۴۷۹ ق تا جمادی‌الاولی ۴۸۷ ق، حکومت شهر را عهده‌دار بود. تتش بار دیگر در ۴۸۷ ق حلب را تصرف کرد و آق‌سنقر را به اسارت درآورد و سپس به دست خود به قتل رساند. یک سال بعد، در پی

ملکشاه سلجوقی تصوّر کرد، چرا که می‌دانیم ملک‌شاه ملقب به «یمین امیرالمؤمنین» بوده و چنان‌که اشاره شد، یک سال پیش از این تاریخ، در ۴۷۸ق، حلب را به تصرف خود درآورده بوده‌است. واضح است که مقصود از امیرالمؤمنین در این لقب، خلیفه عباسی است.

تنها تعداد کمی از مورّخان از این فرزند ملک‌شاه نام برده‌اند. برخی از مورّخان عرب، همچون ابن‌اثیر جزری (د. ۶۳۰ق) و ابن‌کثیر دمشقی (د. ۷۷۴ق)، تنها گزارش ولیّ عهدی او را در ذیل حوادث سال ۴۸۰ق به دست داده و در این باره نوشته‌اند که ملک‌شاه فرزندش ابوشجاع احمد را ولیّ عهد خود تعیین کرد و او را به «ملک الملوک عضدالدوله و تاج‌الملّه عدّه امیرالمؤمنین» ملقب ساخت و به نام او بر منابر بغداد و دیگر شهرها خطبه خوانده‌شد.^۴

در بیش‌تر تواریخ دوره سلجوقی که به دست مورّخان ایرانی نگاشته شده (همچون راحة الصدور ابوبکر راوندی) از این فرزند ملک‌شاه یاد نشده‌است. عماد اصفهانی (د. ۵۹۷ق) برای ملک‌شاه، از چهار فرزند پسر به نام‌های برکیارق، محمّد، سنجر و محمود یاد کرده‌است که به گفته او، از میان آنان، با محمود در کودکی برای سلطنت بیعت کردند.^۵ تنها ظهیری نیشابوری در شمار فرزندان ملک‌شاه از احمد یاد کرده و جز اشاره به نام مادرش، ترکان خاتون، آگاهی دیگری درباره او به دست نداده‌است.^۶

کتیبّه مقام صالحین حلب می‌تواند به‌عنوان شاهی مادّی بر گزارش مورّخان عرب صحّه بگذارد. با این حال،

۲. ابوبکر بن مسعود بن احمد، معروف به علاءالدین کاسانی، اصالتاً از شهر «کاسان» ماوراءالنهر (کازان کنونی در جمهوری تاتارستان روسیه)، از فقهای برجسته حنفی در زمان خود بوده و از او اثر مشهوری در فقه حنفی با نام بدائع الصنائع فی ترتیب الشرائع، که در شرح کتاب تحفة الفقهاء شیخ خود، علاءالدین سمرقندی، نگاشته به جا مانده‌است. او در دوره نورالدین محمود بن زنگی (حک. ۵۴۱-۵۶۹ق)، متولّی شیخیت و تدریس فقه حنفی در مدرسه جاوایه - از مدارس حنفی ساخته‌شده در این دوره - گشت و تا پایان عمر، تدریس در این مدرسه را عهده‌دار بود (نک. ابن‌شذاد حلبی، الاعلاق الخطیرة فی ذکر امراء الشام والجزیره، ج ۱، قسم ۱، ص ۲۷۷).

۳. محمد اسعد طلّس، الآثار الاسلامیة والتاریخیة فی حلب، ص ۵۳؛ عبدالله حجّار، معالم حلب الاثریة، ص ۱۲۸.

۴. ابن‌اثیر، الکامل فی التاریخ، ج ۸، ص ۳۱۷؛ ابن‌کثیر، البدایة والنهایة، ج ۱۶، ص ۱۰۸.

۵. عماد اصفهانی، تاریخ دولة آل سلجوق، ص ۷۶.

۶. ظهیری نیشابوری، سلجوقنامه، ص ۳۴.

ضلع شمالی صحن مسجد، مقبره علاءالدین کاسانی (د. ۵۸۷ق) - فقیه حنفی سده ششم - قرار دارد که در کنار همسرش فاطمه دختر علاءالدین سمرقندی (د. ۵۳۹ق) - فقیه حنفی مشهور دیگر این دوره - به خاک سپرده شده‌است.^۲ تقدّس و اهمّیت مقام صالحین باعث شکل‌گیری یکی از وسیع‌ترین گورستان‌های تاریخی حلب در مجاورت آن شده‌است، که با انتساب به این زیارتگاه به نام «مقبره الصالحین» شناخته می‌شود. از جمله آثار قدیم به دست آمده در این گورستان، قبر صندوقی سنگی امیر نورالدوله بلک بن بهرام (مقتول در ۵۱۸ق) - حاکم ارتقی شهر حلب - است که بدنه آن مزین به کتیبه‌های کوفی است و در حال حاضر در موزه ملی دمشق نگهداری می‌شود. بر سردر ورودی شبستان مسجد، کتیبه‌ای سنگی به خطّ کوفی از سده پنجم هجری وجود دارد که به خاطر محلّ نصبش، به شکل یک طاق بریده و حجّاری شده‌است. این کتیبه گویای تاریخ ساخت و نام بانی مسجد است که متن آن را به شرح زیر بازخوانی کرده‌ایم:

[۱] بسم الله

[۲] الرحمن الرحیم

[۳] ممّا امر بعمله ملک الملو

[۴] ک عضدالدوله ابوشجاع احمد

[۵] ابن یمین امیر المؤمنین و جری ذلک

[۶] علی ید تاج الملک ابوالغنائم فی سنة

[۷] تسع و سبعین و اربع مائة

[۴۷۹ق=]

پیش از این، برخی از پژوهشگران اهل حلب در تألیفات خود، این کتیبه را بازخوانی کرده اما هیچ تلاشی برای رمزگشایی و شناسایی اسامی یادشده در آن نکرده‌اند. ضمن آن‌که تاریخ کتیبه را نیز ۴۹۹ خوانده‌اند^۳ که به باور نگارنده، در بازخوانی خود دچار اشتباه شده‌اند و تاریخ درست کتیبه باید ۴۷۹ باشد.

درباره «ملک الملوک عضدالدوله ابوشجاع احمد»، که بنا بر کتیبه یادشده دستور ساخت بنا را داده‌است، از منابع تاریخی اطلاع چندانی به دست نمی‌آید، یا بهتر است بگوییم به سختی به دست می‌آید. اما قاعدتاً او را باید فرزند

مورّخ برجسته حلب، در کتاب خود بغیة الطلب شرح حال مختصری برای تاج‌الملک به دست داده و به آمدن او به حلب در همراهی ملک‌شاه اشاره کرده‌است. ابن‌عدیم نام تاج‌الملک را بر کتیبه محلّ سخن دیده و با استناد به آن، او را متولّی ساخت مسجد مقام ابراهیم (مقصود: مسجد مقام صالحین) دانسته‌است.^۷

کتیبه سلجوقی سردر شبستان مقام صالحین در شهر حلب.

۷. برای آگاهی بیشتر درباره تاج‌الملک نک. منوچهر پزشکی، «تاج‌الملک»، دائرة المعارف بزرگ اسلامی، ج ۱۴، ص ۲۳۶-۲۳۸.
۸. ابن‌عدیم حلبی، بغیة الطلب فی تاریخ حلب، ج ۱۰، ص ۳۵۸ (چاپ مؤسسه الفرقان).

به نظر می‌رسد مورّخان عرب در تعیین تاریخ ولّی‌عهدی او (سال ۴۸۰ق) دچار اشتباه شده‌اند، چرا که در کتیبه محلّ سخن، که تاریخ آن به یک سال پیش از این تاریخ برمی‌گردد، از احمد بن ملک‌شاه با القاب ولّی‌عهدی یاد شده‌است. این مسئله می‌تواند نشان‌دهنده آن باشد که او لااقل از سال ۴۷۹ق به ولّی‌عهدی تعیین و به القاب سلطنتی ملقب گشته‌است.

در این کتیبه همچنین از شخص دیگری به نام «تاج‌الملک ابوالغنائم» به‌عنوان مجری ساخت بنا یاد شده‌است. قاعدتاً این شخص باید تاج‌الملک ابوالغنائم مرزبان بن خسرو فیروز فارسی (مقتول در ۴۸۶ق) باشد که از دولت‌مردان مشهور دوره ملک‌شاه سلجوقی بود و مدّت کوتاهی، در آخرین ماه‌های حکومت ملک‌شاه، وزارت او را بر عهده داشت. برای تاج‌الملک ساخت آثار و بناهایی همچون مزار شیخ ابواسحاق شیرازی (د. ۴۷۶ق) - فقیه برجسته شافعی - و مدرسه تاجیه (هر دو بنا در بغداد) گزارش شده‌است.^۸

اما آنچه نام تاج‌الملک را در تاریخ معماری ایران جاویدان کرده، ساخت گنبد شمالی مسجد جمعه اصفهان (در سال ۴۸۱ق) است که با انتساب به وی، به «گنبد تاج‌الملک» شناخته می‌شود و از بهترین آثار معماری به‌جامانده از دوره سلجوقی و از متناسب‌ترین گنبدهای ساخته‌شده در ایران دوران اسلامی به شمار می‌آید.

در پایان، اشاره به این نکته نیز خالی از لطف نیست که ابن‌عدیم (د. ۶۶۰ق)،

Gozaresh-e Miras

101

Quarterly Journal of Textual Criticism,
Codicology and Iranology
Third Series, vol. 7, no. 4, Winter 2022
[Pub. Winter 2024]

Proprietor:

The WRITTEN HERITAGE RESEARCH INSTITUTE

Managing Director & Editor-in-Chief:

Akbar Irani

General Editor:

Masoud Rastipour

Managing Editor:

Younes Taslimi-Pak

Cover:

Mahmood Khani

Print:

Miras

No. 1182, Enghelab Ave.,
Between Daneshgah St. & Abureyhan St.,
Tehran, Iran

Postal Code: 1315693519

Tel: 66490612, **Fax:** 66406258

Website: www.mirasmaktoob.com

E-mail: gozaresh@mirasmaktoob.ir

Table of Contents

Editorial

Jalal Matini and His Contributions to the Persian Written Heritage 3-4

Articles

Takhbīr al-Kalām: A Newly Found Work by Sayf al-Dīn Isfarangī on the Reasons for Revelation of Some of the Quran's Surahs and Verses / Behrouz IMANI 5-9

A Remnant of the Seljuq Period in Aleppo / Ahmad KHAMEYAR 10-12

A Few Mongolian Words and Expressions in *Al-Wasā'il Ilā al-Rasā'il* / Ali SAFARI AQ-QALEH 13-19

By the Might of the Royal Arm: on the Georgian Name of Allāhwerdī Khān / MohamadSadegh MIRZAABOLQASEMI 20-22

In Defense and Devotion: Affective Practices in Early Modern Turco-Persian Manuscript Paintings / Christiane GRUBER; Translated by Nastaran NEJATI 23-50

Three Etymological Notes / Hassan REZAI BAGHBIDI; Translated by Milad BIGDELOO 51-54

Some Evidence for the Accuracy of Bundari's Translation of *Māda Sihr* to *Nāqatu Binti Thalāthīn* / Hossein SHAHRABI 55-63

On the Monostichs and Quatrains of Hussayn 'alī Mīrzā Farmānfarmā / AliReza KHAZAI 64-69

An Introduction to the Challenges of Cataloging Persian Manuscripts in Poland: An Overview of the Manuscripts of *Bahār-i Dānish* and *Ṭuṭī Nāma* in Warsaw and Wrocław / Stanislaw Adam JAŚKOWSKI 70-80

Newly Discovered Poems of Khālis-i Astarābādī / Seyyed Hadi MIRAGHAI 81-87

Reviews and Critiques

A Contemplation on the Edition of *Ahsan al-Qiṣaṣ*: Collating the Edited Text with the Base Manuscript (Preserved in the Library of Celebi Abdullah in Turkey) / Seyyed Reza MOUSAVI HAFTADOR 88-99

A Review of the Textual Variations Between the Edited Text of *Zarrin Qabā Nāma* and a Newly Discovered Manuscript / Sadegh ARSHI 100-113

Essays on Research

What Does an Etymologist Do? (15) / Seyyed AhmadReza QAEMMAQAMI 114-117

Iran in Ottoman Texts and Sources (28)

Life and Works of Freyduṅ Beyk / Nasrollah SALEHI 118-122